

Futur negre pel turisme blanc

dissabte, 02 juny del 2007

Arnau Urgell i Vidal Les conseqüències encara incertes del canvi climàtic afectaran el negoci de l'esquí. Malgrat els informes que alerten de la insostenibilitat del sector, la planificació governamental advoca per l'ampliació de dominis esquiables i l'augment de les ajudes públiques.

La coincidència d'un hivern tan suau amb la presentació a París del quart informe del Grup d'Experts Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic (IPCC) han posat més que mai sobre la taula la qüestió del canvi climàtic. En el nostre país, més enllà de les notícies de desequilibris en els cicles de vida de plantes i animals ha estat notícia la manca de neu a les comarques del Pirineu i les dificultats de les estacions d'esquí per tenir obertes les seves instal·lacions. No es pot afirmar que el temps que ha viscut enguany sigui una conseqüència directa de l'escalfament global però de ben segur, que en les properes dècades serà un fet habitual.

Les conseqüències sobre el turisme blanc

Malgrat la incertesa i la complexitat del fenomen, és molt probable que un sector econòmic tan important als Països Catalans com el turisme en resulti afectat. No en va, el Consell Assessor pel Desenvolupament Sostenible (CADS) —organisme consultiu en matèria ambiental i que depèn de la conselleria de la Vicepresidència de la Generalitat de Catalunya— en el seu Informe sobre el canvi climàtic a Catalunya (2005) va dedicar un capítol als impactes sobre el sector.

Respecte a les conseqüències en el negoci de la neu considera que amb l'ajut dels canons d'esquí es podria mantenir només per sobre de la cota dels 2.000 metres, fet que obligaria a abandonar part de les instal·lacions actuals. En el cas del Principat tan sols Boí Taüll té totes les seves instal·lacions per sobre d'aquesta altitud. En les instal·lacions nord-catalanes la cota mínima seria menor gràcies a la seva orientació septentrional.

Tot i així, els canons de neu no són una solució infal·lible; a banda del consum hídric (veure l'apunt) requereixen temperatures entre 0 i -4 °C segons si el rang d'humitat varia entre el 0 i el 100% respectivament.

En un altre informe publicat el 2004 pel CADS, Avaluació de la sostenibilitat del turisme de l'Alt Pirineu i Aran es recollia un estudi realitzat per part del Centre Nacional de Recerca Meteorològica (CNRM) de l'Estat francès sobre la disminució de la innivació. En la hipòtesi d'un augment de temperatura d'1,8 °C (alternativa moderada ja que segons l'informe de 2005 al Principat la temperatura podria augmentar fins a un màxim de 6,3 °C el 2100) els dies amb neu natural a la cota de 1.500 m passaria al Pirineu gironí de 70 a 39, al lleidatà de 78 a 48, a Andorra de 83 a 55, de 89 a 55 a l'Alta Cerdanya i al Capcir i de 75 a 44 a les comarques del Vallespir i el Conflent. Malgrat que en el Principat la cota mitjana de les estacions és de 1.800 m, aquest informe permet albirar la tendència general d'una reducció molt notable de la neu natural a l'escenari 2050.

La planificació del sector

A nivell econòmic la situació actual tampoc és gens favorable. De manera contundent s'expressa en l'informe del CADS de 2004: «L'exploració comercial del domini esquiable estrictu sensu —pistes i remuntadors— no és rendible econòmicament. El negoci d'esquí rau en l'impacte indirecte i induït de l'activitat, fonamentalment la construcció de segona residència i els serveis turístics i comercials associats. A causa de la baixa o nul·la rendibilitat de les estacions d'esquí es compromet la viabilitat a mig o llarg termini del sector». En aquest sentit es recorda que estacions com Llesú o la Tuca van tancar, la Molina i Núria són públiques i altres com Espot o Port Ainé han hagut de ser tutelades a causa de la seva fallida.

Amb tot aquest escenari des del govern de la Generalitat es va aprovar el denominat Pla director de les estacions de muntanya. El Pla no aborda la situació insostenible del sector ja que atribueix les dificultats del sector tan sols a «l'elevada estacionalitat de les activitats, la fragmentació empresarial i les dificultats de retenir la demanda interna». Per impulsar el sector es planeja fomentar la consolidació d'operadors turístics, dotar un marc regulador clar, clarificar espais i usos de les estacions i ordenar i enfortir els ajuts públics. En aquest sentit es compromet a aportar més de 71 milions d'euros tan en subvencions com en crèdits.

A diferència de l'informe del CADS de 2005 proposa que les futures ampliacions siguin per sobre de la cota 1.800 i no 2.000, al·lega que el «El procés de canvi climàtic aconsella no destinar molts recursos en les cotes 1.500 a 1.800 m, ja que molt possiblement hi haurà un retrocés significatiu de la neu en els propers 50 anys». És molt sorprenent que en tot el document del Pla —consultable al web del Departament de Política Territorial de la Generalitat— només es faci una referència al concepte «canvi climàtic»; tenint en compte les implicacions que tindrà pel sector. Així mateix el pla pren una lògica absolutament expansionista. Per la Val d'Aran, preveu estudiar la reobertura de la Tuca i la seva possible connexió amb Vaquèira i el Pallars; a l'Alta Ribagorça l'ampliació de Boí Taüll i la connexió amb la futura estació de la Vall Fosca al Pallars Jussà. També es preveu a la Cerdanya l'ampliació de la Masella, la unió de les estacions d'Aransa i Lles i l'estudi de la seva

connexió amb Andorra i a l'Alt Urgell; ampliació de Sant Joan de l'Erm.

Mesures immediates

La manca de neu al llarg de les darreres setmanes ha estat portada de diaris i de telenotícies. S'han fet públic diverses línies d'ajudes. Al sud dels Pirineus, el conseller de Política Territorial, Joaquim Nadal, va anunciar que obria la línia de crèdit de 40 milions d'euros per a dotacions hoteleres prevista al Pla director. Els empresaris de la neu per la seva banda, han demanat que les ajudes s'ampliïn immediatament entre altres a la renovació de canons de neu. Per altra banda, a la Catalunya Nord les estacions han aconseguit que l'Estat francès les compensi i que pagui l'atur parcial aplicat a una part del personal contractat.

La neu artificial

Al nostre país, es considera que una temporada de neu ha de durar un mínim de 100 dies per rendibilitzar l'obertura de l'estació. Cada vegada més, l'única manera d'assolir aquest límit és cobrir un major percentatge d'instal·lacions amb els canons de neu artificial. En aquest sentit el Pla director preveu subvencions de fins a 8 milions d'euros per instal·lar nous canons i renovar-ne d'antics per intentar aconseguir temporades d'entre 120 i 140 jornades. Aquestes instal·lacions, a banda de la contaminació acústica generen uns impactes molt elevats en consum energètic i especialment d'aigua.

Sovint, s'ha alertat que diverses estacions capten de manera il·legal aigua per al funcionament dels canons. Enguany el col·lectiu ecologista IPCENA ha denunciat l'estació Vaquèira-Beret a la Fiscalia de Lleida per delictes ambiental. Consideren que s'han excedit en la captació al Clot der Us i que s'ha arribat a buidar totalment en dues ocasions. Per aquest motiu exigeixen a la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre (CHE) que els retiri la concessió. La mateixa Confederació acaba de multar amb 6.000 euros a l'estació aranese per unes obres il·legals a la riba de la Garona de Ruda amb l'objectiu de captar-hi aigua. Segons IPCENA no només han fet les obres sinó que han començat a prendre aigua de la llera, l'entitat exigeix una sanció econòmica més severa ja que considera que l'estació incompleix de manera reiterada la legislació.

A l'altra banda Vaquèira ha rebut un nou revés ja que se li ha denegat una nova concessió per suplir la manca d'aigua en aquest cas als llacs de Bacivé, al terme municipal de l'Alt Àneu. Aquest fet ha indignat el Consell General d'Aran que recorrerà la decisió de l'Agència Catalana d'Aigua i de la CHE malgrat que el llac està fora de la Val d'Aran.

La denúncia a Vaquèira, ha obligat l'ACA a iniciar una ronda d'inspeccions a diverses estacions com Boí Taüll, Portainé o Port del Comte fet que ha molestat profundament el sector.

Més informació:

<http://www.gencat.cat/cads/>

<http://www.gencat.cat/ptop/>

www.ipcena.org